

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Повномасштабні військові дії стали серйозним випробуванням стійкості економічної системи країни. Щоденні неординарні виклики вимагають швидкої управлінської реакції як на макро- так і на мікрорівні. Об'єктом проведеного дослідження є діяльність підприємств в умовах воєнного стану. Оскільки діяльність підприємств є основою розвитку економіки країни, тому тема є актуальною.

Метою цієї роботи є висвітлення найважливіших проблем діяльності підприємств на території України в умовах війни. Розглядаючи проблеми економіки війни, варто звернути увагу саме на бізнес. Він зазнав масштабних втрат. Так, за місяць війни український бізнес втратив більше, ніж за два роки пандемії [1]. За оцінками Національного банку, під час війни економіка України втрачає 50% "невиробленого" ВВП. Тобто кожен тиждень коштує національній економіці понад 50 млрд грн [1]. МВФ оцінює втрати України через військове вторгнення російських окупантів як 35% ВВП [1]. Найвища концентрація підприємств, які повністю, або частково припинили свою діяльність, спостерігається на окупованих, прифронтових територіях. Проте немає жодного регіону України, де б не був відчутний суттєвий спад ділової активності через фізичну руйнацію підприємств, проблеми із логістикою, підприємствами-партнерами, зниженням споживчого попиту, виникнення непродуктивних простоїв через обмеження воєнного стану тощо. За результатами опитувань власників та CEO підприємств 46,8% підприємств повністю або майже повністю припинили роботу з 24.02.2022 року, лише 12,4% не змінили або збільшили обсяги робіт у порівнянні з довоєнним часом. Великий негативний вплив на діяльність бізнесів робить проблема із логістикою та сировиною в нинішніх умовах. Багато підприємств працюють на імпортній сировині, яку нині складно довести. Блокування портів не лише унеможливило імпорт сировини, а й перешкоджає експорту товарів.

Аграрні підприємства отримали чи не найбільше негативного впливу від війни. Серйозним викликом стала неможливість складування, відвантаження сільськогосподарської продукції відповідно до сезонного виробничого циклу. Також ще в перші місяці війни всі помітили значне підняття цін на пальне та й взагалі його дефіцит. Це пов'язано із тим, що значну частину пального країна імпортувала з Росії та Білорусі. Ці поставки зупинилися після перших ракетних обстрілів українських міст з цих країн [1]. Окупанти заблокували морський шлях, який міг компенсувати нестачу пального [2]. Негативні наслідки цього відчують на собі не лише українці. Майже 30% світового виробництва пшениці припадає на Україну та Росію та приблизно 60% виробництва соняшникової олії [2]. За даними Чиказької біржі, ціни на пшеницю нині досягли 14-річного максимуму [2]. Такі важливі галузі, як металургія та хімічна промисловість України постраждали не лише від нестачі та проблем з поставкою сировини, а й від нинішньої проблеми з електроенергією. Важливою проблемою діяльності підприємств є нестача робітників. За даними ООН, уже до 15 березня з України виїхали майже 3 млн громадян [1]. Серед цих людей є велика кількість кваліфікованих співробітників. Також на нестачу кадрів вплинула мобілізація та добровільні бажання чоловіків воювати. Особливо постраждав бізнес, що займається наданням послуг та потребує великої кількості співробітників, але не має змоги забезпечувати їх гідною заробітною платою. На це вплинуло і те, що з початком війни люди почали відмовлятися від великої кількості послуг.

Висвітлено основні проблеми, що виникли у підприємств через початок повномасштабної війни в Україні. Ситуація є критичною. Велика кількість підприємств змушені закритись, або ж працюють у збиток. Відновлення їх діяльності після закінчення війни буде складним.

Перелік посилань:

1. Українська правда «Бізнес в умовах війни: хто зазнав найбільших втрат та як відновлюються підприємства» [електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/03/23/684549/>
2. BBC News Україна [електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-60619288>